

Buro Maerlant
Landschap, Ecologie & Ruimtelijke Ordening

BM-NOTITIE 2021

Schaijk Broksteeg 1-3

Nader onderzoek natuur

J. van Suijlekom, 22 december 2021

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In seizoen 2021 heeft Buro Maerlant een nader onderzoek naar vleermuizen en de kerkuil uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen ingrepen in het plangebied Broksteeg 1-3 te Schaijk (figuur 1). Aanleiding voor het onderzoek is het voornemen een aantal stallen / loodsen te slopen voor de herinrichting van het plangebied. Het plangebied is tijdens eerder uitgevoerd veldonderzoek in juli 2020 beoordeeld als geschikt voor vleermuizen en zijn er sporen aangetroffen van de kerkuil (Buro Maerlant, quickscan, 31 maart 2021). Gezamenlijk met de eerder uitgevoerde quickscan geeft onderhavig rapport een compleet beeld van de aanwezige natuurwaarden. Tijdens het eerste bezoek is er bij nader inzien enige twijfel ontstaan of het plangebied ondanks de ligging in een voor kleinere marters marginaal open gebied, toch niet bereikbaar zou kunnen zijn. Voor de zekerheid is besloten cameravallen en lokbuizen te plaatsen.

Figuur 1
Globale begrenzing van het plangebied in rood. Geel = onderzoeksgebied. Ondergrond: Google.

1.2 Methode / doel

Onderhavig nader onderzoek is uitgevoerd conform de meest actuele onderzoeksstandaarden: Het vleermuizenprotocol 2021 en de voor de betreffende soorten beschikbare Kennisdocumenten van BIJ12. In tabel 1 op pagina 3 zijn de onderzoeksmomenten en weersomstandigheden weergegeven. Het veldonderzoek is uitgevoerd door Q. Sanders.

Vleermuizen

Het plangebied en de nabije omgeving is in de periode juni t/m september conform het protocol vleermuizen van de Gegevensautoriteit Natuur onderzocht. De te verwachten soorten betroffen de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de laatvlieger.

In het voorjaar is gericht onderzoek gedaan naar kraamverblijven en zomerverblijven. Hiervoor

zijn twee avondbezoeken en één ochtendbezoek uitgevoerd. Het onderzoek in het najaar was gericht op baltsende mannetjes. Eventueel aanwezige paarverblijven / paarterritoria zijn middels twee ronden vastgesteld, waarbij vanaf de late avond tot rond middernacht op verschillende plekken werd gepost. Tijdens alle bezoeken is ook de ruimere omgeving onderzocht op foeragerende dieren en op de aanwezigheid van vliegroutes. Met behulp van een detector (Pettersson D240x) met een heterodyne functie en *realtime* opnamefunctie zijn vleermuizen aan de hand van de echolocatiegeluiden op naam gebracht en gelokaliseerd.

Kerkuil

De bezoeken vleermuizen en kleinere marters zijn gebruikt voor het doen van aanvullende waarnemingen van de kerkuil.

Marters

Het onderzoek naar marters is uitgevoerd middels 17 sporenbuizen, 3 marterboxen en 3 wild-camera's met jiggeler (lokaas in een metalen korf op een steel), verspreid opgesteld op strategische plekken op en rond het erf. Het inzetten van de vallen en de controle is voorafgaand en na de veldbezoeken vleermuizen uitgevoerd. De instrumenten zijn gedurende het onderzoek tussentijds gecontroleerd en voorzien van nieuw lokaas. De camerabeelden zijn tussentijds en nadien geanalyseerd. Bij daglicht is het plangebied aanvullend onderzocht.

datum start	onderzoek	starttijd	eindtijd	temperatuur (°C)	bewolking / neerslag	wind (Bft)
07-06-2021	vleermuizen	20.00	00:00	14	licht bewolkt, droog	1
15-07-2021	Vleermuizen en aanvang onderzoek marters	20.00	22.15	16	half bewolkt, droog	3
16-07-2021	vleermuizen / marters	03.15	07.15	16	zwaar bewolkt, droog	2
22-08-2021	vleermuizen / marters	22:00	02:00	16	zwaar bewolkt, droog	1
12-09-2021	Vleermuizen en afronding onderzoek marters	22.00	02.00	13	half bewolkt, droog	0

Tabel 1
Data en weersomstandigheden veldbezoeken.

2 Resultaten van het veldonderzoek

Vleermuizen

Tijdens het onderzoek werden twee soorten vleermuizen aangetroffen: de gewone dwergvleermuis en incidenteel de rosse vleermuis. Met “het voorjaar” worden de rondes in juni t/m juli bedoeld en met “het najaar” de bezoeken in augustus en september.

Gewone dwergvleermuis

Voorjaar

In het voorjaar werd in het plangebied zelf af en toe een jagende gewone dwergvleermuis waargenomen. Af en toe werd voor korte duur rondom de bebouwing en nabij de randen en tuinen van de te behouden woningen gejaagd. De nabijgelegen wegen met vrij aaneengesloten en verspreid staande bomen (Broksteeg) werden door de gewone dwergvleermuis gebruikt als vliegroute. Tijdens het eerste bezoek werden in een uur tijd circa 10 passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen in twee richtingen. Soms werd boven de voortuinen van de te behouden woningen kort gejaagd. Ook nabij de laanbomen zelf werd gejaagd. De lanen hebben functie als vliegroute en jachtgebied voor een relatief klein aantal dieren. In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen. Voor de bebouwing werd geen interesse getoond. Uitvliegende of invliegende dieren werden niet vastgesteld.

Najaar

In het najaar werd meer verspreid in de omgeving door enkele gewone dwergvleermuizen gejaagd. Hierbij werd nadrukkelijker gejaagd bij de laanbomen en af en toe boven het veld in de luwte van de laanbomen. Net als in het voorjaar werd ook af en toe een passerend dier waargenomen. Balts werd niet vastgesteld, ook niet in de ruimere omgeving van het plangebied. Zwermgedrag of overig gedrag dat kan wijzen op een verblijfplaats is niet waargenomen. De aanwezigheid van paarverblijfplaatsen kan worden uitgesloten.

Geconcludeerd kan worden dat in het plangebied zelf geen belangrijke functies zijn aangetroffen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis kan worden uitgesloten. De laanbomen in de omgeving hebben als structuur functie als foerageergebied en als vliegroute in beide richtingen voor een relatief klein aantal dieren (circa 10-20 dieren). Het plan voorziet in versterking van groenelementen aan de randen, zodat deze functie aanwezig blijft en met name aan de zijde van de Broksteeg, waar ook een forse waterpartij aan de zijde van de weg is voorzien, nemen de foerageermogelijkheden voor vleermuizen toe doordat water veel insecten aantrekt en bij vleermuizen favoriete plekken zijn om te jagen.

Rosse vleermuis

De rosse vleermuis is éénmaal op grotere afstand waargenomen. Relaties met het plangebied zijn niet aangetoond.

Kerkuil

Tijdens het onderzoek werden in en rondom de loods (uitpandige rustplekken) bij aanvang van het onderzoek diverse verse en oudere braakballen waargenomen en krijtstrepen (mest) van de kerkuil. De kerkuil zelf werd tijdens het onderzoek niet aangetroffen. Tijdens de overige werden geen verse / nieuwe braakballen waargenomen. Geconcludeerd kan worden dat de loods af en toe aangedaan wordt door de kerkuil, maar dat geen sprake is van permanent gebruik. Een nest is met zekerheid niet aanwezig. Ondanks het niet permanente gebruik is de loods strikt genomen een vaste rust- en verblijfplaats binnen het territorium. Er is dan ook voor gekozen tot aan de feitelijke realisatie van het plan een schuur te behouden, waar op advies van Buro Maerlant een kerkuilen nestkast in is geplaatst. De schuur zelf en de inwendige kast geven de kerkuil voldoende gelegenheid om te verblijven. Bepantingen aan de randen blijven grotendeels behouden. Voorafgaand aan de uitvoer is het gewenst een plan van aanpak (mitigatieplan) op te stellen om verstoring van de kerkuil te voorkomen tijdens de ingrepen. In de nieuwe situatie is het gewenst een meer permanent alternatief te bieden voor de kerkuil. Daar het plan aan de zijde van de nestlocatie groen wordt ingericht en als foerageergebied geschikt blijft, worden geen negatieve effecten op de kerkuil verwacht. De kerkuil heeft een groot territorium en kan tijdelijk ook uitwijken als de directe omgeving tijdens de uitvoer minder geschikt is om te jagen.

Kleinere marters

De circa acht weken durende steekproef heeft geen beelden opgeleverd van marters. Sporen van marters, zowel in de lokbuizen zelf als in de omgeving, werden ook niet waargenomen, zodat de aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen kan worden uitgesloten. Er werden naast relatief veel huiskatten en ratten, diverse malen diverse algemene muizen (woelmuis, huismuis en de spitsmuis) op camera vastgelegd en een enkele opname van de egel. Het betreft soorten waar op voorhand vrijstelling voor geldt bij ruimtelijke ingrepen, dan wel soorten die actief bestreden mogen worden. De zorgplicht blijft echter van toepassing.

3 Conclusie en advies

Conclusie nader onderzoek en aangetroffen beschermde natuurwaarden

Vleermuizen

Middels het seizoensbrede onderzoek is een goed beeld ontstaan over de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwing. In het plangebied zelf zijn geen verblijfplaatsen of andere belangrijke functies aangetroffen. De aaneengesloten en verspreid staande laanbepantingen in de omgeving hebben functie als jachtgebied en vliegroute voor een relatief klein aantal gewone dwergvleermuizen. Omdat deze structuren aanwezig zijn in een verder open omgeving is echter sprake van een belangrijke functie. De ingrepen zijn beperkt tot het plangebied zelf met behoud van deze elementen. Daarnaast voorziet het plan in versterking van groenelementen aan de randen. Effecten op de functie als vliegroute en foerageergebied zijn dan ook niet aan de orde.

Kleinere marters

In het plangebied zijn geen kleinere marters aangetroffen. De lage verwachting uit de eerder uitgevoerde quickscan is dan ook vermoedelijk terecht gesteld. Door het vrij intensieve onderzoek is de afwezigheid met zekerheid aangetoond.

Kerkuil

Een te slopen loods heeft functie als roestplaats voor de kerkuil. Er is blijkens het onderzoek geen sprake van jaarrond permanent gebruik. Ook tijdelijke verblijfplaatsen zijn beschermd krachtens de Wet natuurbescherming. Doordat in het plangebied een schuur blijft behouden en in deze schuur een kerkuilen nestkast is geplaatst is er reeds een goedalternatief geboden en worden effecten voorkomen. Ten behoeve van de ingrepen dient een mitigatieplan te worden opgesteld met een gerichte aanpak tijdens de uitvoer om effecten te voorkomen. In de nieuwe stitatie dient een nieuwe permanente voorziening te worden getroffen óf een vergelijkbaar alternatief in de nabije omgeving. In het mitigatieplan dient dit te worden uitgewerkt. Met een juiste aanpak worden effecten voorkomen en is geen sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming doordat sprake is van behoud van functionaliteit.

Advies

Kerkuil

Geadviseerd wordt voorafgaand aan de ingrepen een mitigatieplan op te stellen met in detail de te nemen beschermende maatregelen voorafgaand en tijdens de sloop. Indien gehandeld wordt conform dit mitigatieplan worden effecten voorkomen. De provincie Noord-Brabant stelt, dat als effecten kunnen worden voorkomen, voor het tijdelijk wegnemen van verblijfplaatsen geen ontheffing benodigd is (mitigatieplan). De volgende maatregelen en voorzieningen dienen te worden uitgewerkt, waarbij het kennisdocument kerkuil van BIJ12 richting kan geven en deels maatwerk benodigd is:

- » Het tijdig (uiterlijk april) aanbieden van een alternatief voorafgaand aan de sloop (reeds uitgevoerd).
- » Zoveel mogelijk gebouwd van groenelementen en ruimte op het erf. tot aan de realisatie.
- » Afscherming van de werkzaamheden (sloop en grondwerk) nabij het erf en de te behouden schuur middels bouwhekken met donkere folie.
- » In de nieuwbouw een permanente voorziening te treffen en deze minimaal één seizoen aanwezig te laten zijn met de vooralsnog te behouden roestplaats.

Overige natuurwaarden

Het advies uit de quickscan (zorgplichtmaatregelen) inzake vogels algemeen blijft van toepassing op de ingrepen.

Buro Maerlant Dorpsstraat 17 4271 AA Dussen

T 085 877 86 85

E info@BuroMaerlant.nl | www.BuroMaerlant.nl

KvK 69667705